

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht nr. 11 - 1972
(Tijdvak van 1-11-1972 t/m 30-11-1972)

I N H O U D

Nr. 1.122.000

	blz.
De resultaten van de CPN bij de verkiezingen	1
De internationale betrekkingen van de CPN	7
Jubileumviering van de vereniging "Nederland-USSR"	10
Bond voor Dienstplichtigen	11
Van Volksfront naar Volksfrontregering?	14

De resultaten van de CPN bij de verkiezingen

De verkiezingen voor de Tweede Kamer op 29 november j.l. hebben voor de CPN een aanzienlijke stemmenwinst opgeleverd. Behaalde de partij in 1971 246.569 stemmen, thans steeg het stemmental tot 329.973. Ook ten opzichte van het totaal aantal uitgebrachte stemmen werd duidelijke winst geboekt: het stemmenpercentage steeg van 3,9% in 1971 (zes zetels) tot 4,5% (zeven zetels). De Tweede Kamerfractie van de CPN zal bestaan uit de heren:

- M. BAKKER, fractie-voorzitter, lid van de dagelijkse leiding van de CPN;
- H.J. HOEKSTRA, voorzitter van de CPN;
- F. MEIS, lid van de dagelijkse leiding van de CPN, lid PS-Groningen, lid gemeenteraad Groningen. De heer MEIS wordt als bestuurder van het "Centrum van propaganda voor eenheid en klassenstrijd" - een voortzetting van de vroegere Eenheidsvakcentrale - regelmatig ingezet in het bedrijfs-werk van de CPN;
- J.F. WOLFF, lid van de dagelijkse leiding van de CPN, hoofdredacteur van het partijdagblad "De Waarheid", voorzitter van het stichtingsbestuur van de CPN-uitgeverij "Pegasus";
- A.O. DE LEIJ, lid van het partijbestuur, speciaal belast met het contact met studenten (-organisaties), medewerker van het CPN-Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek (IPSO);
- F. DRAGSTRA, lid van het partijbestuur, politiek secretaris van het district Limburg, lid PS-Limburg, lid gemeenteraad Heerlen.

Met het behaalde verkiezingsresultaat is de partij weer op het niveau gekomen van voor de splitsing in de partij in 1958, toen een belangrijk aantal leden n.a.v. de opheffing van de Eenheidsvakcentrale uit de partij trad en trachtte, aanvankelijk als "Bruggroep" en later als de Socialistische Werkers Partij (SWP), enige politieke aanhang te verkrijgen. De verkiezingsresultaten van de CPN in de tijd na de 2e wereldoorlog geven het volgende beeld te zien:

1946	10,6%	1963	2,8%
1948	7,7%	1967	3,6%
1952	6,2%	1971	3,9%
1956	4,8%	1972	4,5%
1959	2,4%		

Stembuscijfers, verzameld naar gebieden van herkomst

Uit de cijfers is af te leiden dat de CPN de helft van haar stemmen verkrijgt uit de steden met meer dan 100.000 inwoners. Ook in de kleinere steden en op het verstedelijkte platteland beschikt de CPN over een - getalsmatig - niet onbelangrijke aanhang. Naar verhouding weinig stemmen werden op de CPN uitgebracht in plattelandsgemeenten en in de typische forensen-gemeenten.

	<u>1972</u>		<u>1971</u>		<u>1967</u>	
Platteland	30.826	1,9%	25.178	1,8%	21.172	1,5%
stedel.plattel.	52.419	4,2%	30.732	3,0%	26.276	2,4%
forensengemeenten	13.672	2,2%	7.940	1,5%	7.422	1,4%
steden tot 100000	71.400	4,2%	51.496	3,5%	52.188	3,1%
steden boven de 100000	175.331	8,0%	131.248	6,8%	141.272	6,7%

Uit de tabel valt af te lezen dat de CPN haar voornaamste winst heeft gehaald in de gebieden waar zij al het sterkste was: de grote steden. Duidelijk meer dan gemiddeld was ook de winst in het stedelijk platteland.

De verkiezingsresultaten gespecificeerd per provincie

1. De drie noordelijke provincies (Lijsttrekker was de heer F. MEIS)

	<u>1972</u>		<u>1971</u>		<u>1967</u>	
Groningen	26.940	8,6%	30.404	11,0%	18.655	6,4%
Friesland	11.230	3,7%	9.317	3,5%	7.920	2,8%
Drenthe	7.006	3,2%	7.330	4,0%	5.395	2,9%

In vrijwel alle plaatsen in de provincie Groningen heeft de CPN t.o.v. de verkiezingen in 1971 verlies geleden. Voor de gehele provincie bedroeg het verlies gemiddeld 2,4%, in het Oost-Groningse gebied was de teruggang echter aanmerkelijk groter: een verlies van 4,2% bracht de partij daar op 13,3% van de uitgebrachte stemmen.

Deze teruggang moet deels worden toegeschreven aan het weg-geven van het in 1970 (door acties in de strokartonindustrie) ontstane zgn. "MEIS-effect", hetgeen tevoren ook door de CPN-leiding was onderkend. Dat daarbij niet alleen een relatief verlies optrad, maar ook een absoluut moet toch als een verrassing worden beschouwd, temeer daar de partij in Groningen op velerlei gebied actief is geweest. Zo organiseerde de partij in april een "volkscongres" en trad zij op voor uitbreiding van

de werkgelegenheid in de strokartonindustrie en de rest van de provincie. Daarnaast was zij medeorganisator van allerlei buurt- en onderwijsacties.

Een groter dan gemiddeld verlies leed de partij in een aantal plaatsen die als actiecentrum enige faam genieten en daarnaast ook in enkele traditionele CPN-bolwerken:

Hoogezand-Sappemeer 1971: 15,4%, 1972 12,1%; Stadskanaal 10,6%, 7,0%; Winschoten 18,6%, 14,5%; Vlagtwedde 11,8%, 7,2%; Finsterwolde 63,8%, 57,0%; Oude Pekela 32,5%, 25,6%; Nieuwe Pekela 19,5%, 14,9%.

In de provincie Friesland behaalde de partij een tamelijk stabiel verkiezingsresultaat, dat gemiddeld achterbleef bij het landelijke. In het belangrijkste CPN-bolwerk, Heerenveen, boekte de partij ondanks een relatieve teruggang toch nog een absolute stemmenwinst.

De CPN ging in de provincie Drenthe gemiddeld in stemmen en in percentage achteruit. Een relatief groot verlies werd geleden in de gemeente Emmen (van 8,4% tot 6,3%), die dank zij de "Pelger-affaire" in 1972 een actiecentrum van betekenis was.

2. De provincies Noord- en Zuid-Holland (Lijsttrekker was de heer M. BAKKER, behalve in Amsterdam, waar de heer H. J. HOEKSTRA lijststaanvoerder was).

	<u>1972</u>	<u>1971</u>	<u>1967</u>
Noord-Holland	130.169 9,9%	102.543 9,0%	109.399 8,7%
Zuid-Holland	71.988 4,2%	44.462 3,0%	52.697 3,2%

Van de totale stemmenwinst die de partij bij deze verkiezingen behaalde is 2/3 afkomstig uit de beide Hollanden, die daarbij het aantal gewonnen stemmen gelijkelijk deelden.

Spectaculair is de stemmenwinst in Zuid-Holland te noemen, waar in de kleinere plaatsen nagenoeg steeds een verdubbeling van het stemmental geconstateerd kon worden. Grote winst werd ook in de steden geboekt. De CPN won t.o.v. de verkiezingen in 1971 in Dordrecht ruim 1000 stemmen en kwam daardoor op 2503 stemmen (4,4%). In 's-Gravenhage steeg het stemmental van 9.115 (3,3%) tot 14.644 (4,8%), in Leiden steeg het stemmenpercentage met 1,6% tot 6,4%. Rotterdam was de grote winnaar in de provincie: het stemmental steeg van 18.638 (5,5%) tot 29.070 (7,7%).

De gemiddelde vooruitgang in de provincie Noord-Holland, waar de partij gewoonlijk circa 40% van haar totale aantal stemmen verkrijgt, bedroeg 0,9%. De winst was vooral afkomstig uit de verstedelijkte regio van de provincie: in de agglomeratie Amsterdam steeg de partij van 13,4% naar 14,4% (in Amsterdam zelf van 15,9% tot 17,1%), in de Zaanstreek van 16,2% tot 17,5% en in Kennemerland van 4,5% tot 5,5%. Buiten de genoemde gebieden werd ook in Alkmaar een markant resultaat behaald; het stemmenpercentage steeg met 1,6% tot 7,1%. Een licht verlies werd geleden in belangrijke CPN-bolwerken als Landsmeer (van 12,9% naar 12,6%), Oostzaan (van 18,7% naar 17,0%), IJpendam (van 16,0% naar 15,5%) en Krommenie (van 16,9% naar 16,6%).

3. De overige provincies (Lijsttrekker was de heer M. BAKKER).

	<u>1972</u>		<u>1971</u>		<u>1967</u>	
Overijssel	17.671	3,3%	13.460	2,9%	13.924	2,9%
Gelderland	15.252	1,7%	8.833	1,2%	9.316	1,2%
Utrecht	12.017	2,5%	6.930	1,7%	7.379	1,8%
Zeeland	2.034	1,1%	1.280	0,8%	1.396	0,8%
Noord-Brabant	21.573	2,3%	11.876	1,5%	11.627	1,3%
Limburg	14.093	2,8%	10.134	2,4%	10.622	2,2%

De in deze provincies behaalde verkiezingsresultaten weken in het algemeen niet veel af van het landelijk gemiddelde. Daarbij trad in de provincies Utrecht en Noord-Brabant een verdubbeling van het stemmental op. Ook binnen de provincies was er een tamelijk gelijkmatige verdeling van de winst. Markante resultaten werden in de provincie Overijssel behaald in Almelo (van 6,3% naar 7,4%), in de provincie Gelderland in Arnhem (van 2,3% naar 3,2%), Nijmegen (van 2,1% naar 3,7% door ruime verdubbeling van het stemmenaantal) en Wageningen (van 1,8% naar 2,7%). In de provincie Noord-Brabant leverden Bergen op Zoom (van 1,3% naar 2,4%), Eindhoven (van 1,9% naar 3,3%) en Tilburg (van 2,9% naar 4,0%) de grootste winst op en in de provincie Limburg Sittard en Geleen (beiden van 2,1% naar 3,2%). Opmerkelijk was het in Limburg dat de partij in de Westelijke Mijnstreek wel duidelijke winst boekte (van 1,6% naar 2,6%), maar in de Oostelijke Mijnstreek nagenoeg constant bleef (6,2% in 1972 tegen 6,1% in 1971).

In de provincie Utrecht behaalden Utrecht en Amersfoort belangrijke stemmenwinst. In Utrecht steeg de CPN van 2,0% naar 3,4% en in Amersfoort van 1,7% naar 2,9%.

De jonge kiezers

Welke de invloed van de jonge kiezers (18 tot 22-jarigen) op de verkiezingsuitslag geweest is, is nog nauwelijks op zijn juiste waarde te schatten. Volgens voorlopige gegevens zou circa 6% van de 750.000 jongeren, die voor het eerst hun stem uitbrachten, op de CPN gestemd hebben. Dit zou betekenen dat de CPN grofweg de helft van haar stemmenwinst verkregen heeft dankzij de nieuwe kiezers. De verkiezingsuitslagen van steden waar een universiteit of hogeschool is gevestigd geven gemiddeld voor de CPN een hogere winst te zien (1,4%) dan de stijging in vergelijkbare andere steden (1%), hetgeen er op zou kunnen duiden dat de CPN met name bij de studerende enige populariteit geniet (de stad Groningen, waar de CPN tengevolge van het afnemen van het "MEIS-effect" daalde van 11,4% op 9,4%, is hier buiten beschouwing gelaten).

Het commentaar van de CPN op de verkiezingsuitslag

De verkiezingsuitslag betekent volgens de CPN een zware slag voor de politiek van de regering-BIESHEUVEL. Dat geldt niet alleen voor haar beleid op het gebied van lonen en prijzen, maar ook voor de gevoerde buitenlandse politiek. De nederlaag kwam vooral tot uiting in de achteruitgang van de KVP, volgens de CPN meer dan een halve eeuw in ieder kabinet "het rechtse plechtanker van de binnen- en buitenlandse reactie". De winst van de VVD, enerzijds verkregen door een demagogische verkiezingscampagne, anderzijds door een beroep op de geestelijke vrijheid, zoals inzake de abortus-kwestie en de handhaving van het bestaande kiesstelsel, was niet voldoende om het verlies van de confessionele partijen en DS'70 op te vangen.

Daartegenover staat een belangrijke winst van de CPN, voornamelijk behaald in de grote steden en de industriële centra. De partij vindt het belangrijker de winst i.p.v. in procenten in mensen te zien, "die, de hele hersenspoeling van NOS en TV-organisaties, waar de CPN tot het belachelijke toe geboycot werd, onberoerd liet en die bewust communistisch kozen". Deze winst werd bovendien onder-

bouwd met een aanzienlijke ledenwinst voor de communistische partij. (Vlak voor de verkiezingen publiceerde De Waarheid het bericht dat gedurende de verkiezingscampagne ruim achthonderd nieuwe leden werden ingeschreven). De partij is van mening dat de stemmenwinst nog meer perspectief krijgt als bedacht wordt dat ze behaald is in een tijdsbestek van slechts 1½ jaar en dat ze daardoor een stimulans zal zijn voor al degenen die het laatste jaar in actie zijn geweest; zij zullen zich aangemoedigd voelen de zo noodzakelijke strijd voort te zetten.

Zoals gewoonlijk wordt in het commentaar op de uitslag gesteld dat de politiek van de partij, vooral voorzover dat betreft de vermindering van de bewapening en de "bestrijding van de Amerikaans-Duitse omklemming van NAVO en EEG", verder is doorgedrongen dan in het stemmental van de CPN tot uiting is gekomen. Zo wordt de winst van de PPR - en deels ook die van de PvdA - toegeschreven aan het feit dat zij "een beroep deed op de vredelievende gezindheid bij de jonge generatie". De winst van de PvdA wordt lager geacht dan verwacht en mogelijk was, hetgeen voornamelijk wordt toegeschreven aan het "gebrek aan politieke moed dat Den UIJL c.s. gedemonstreerd hebben". In strijd met de snel groeiende strijdvaardigheid - die politiek gestalte kreeg in de veelvormige samenwerking tussen communisten en socialistten - spanden zij zich in voor de matiging, waarmede zij, zo wordt gesteld, de werfkracht van links beperkten.

Resumerend wordt gesteld dat de kiezers de verhoudingen in Nederland een ruk naar links hebben gegeven, maar dat een duidelijke beslissing nog niet gevallen is. Deze is echter in de nabije toekomst te verwachten als:

- afgezien wordt van een minderheidskabinet, dat moet steunen op de KVP;
- gebroken wordt met het voornemen te komen tot wijziging van het kiesstelsel;
- afgezien wordt van de voor de arbeiders nadelige matigingspolitiek;
- gebroken wordt met het anti-communisme en met de "NAVO- en EEG-aanbidding".

"Dan zijn de krachten voorhanden die snel, in eenheid, een andere koers in Nederland tot stand kunnen brengen."

De internationale betrekkingen van de CPN.

Hoewel men dat in een periode van verkiezingen niet zo zou verwachten, heeft de CPN-leiding zich in de afgelopen maanden vrij intensief bezig gehouden met internationale communistische aangelegenheden. Een stimulerende invloed in dit opzicht is ongetwijfeld uitgegaan van de heer De GROOT, die in de vergaderingen van het partijbestuur -waaraan hij als "erelid voor het leven" het recht heeft deel te nemen - voor internationale aangelegenheden steeds een speciale belangstelling aan de dag legt.

Dat de CPN - voor het eerst sinds enkele jaren - weer de Oktoberrevolutie zou herdenken, werd reeds geruime tijd geleden door het partijbestuur besloten. De belangrijkste reden daartoe was de overweging, dat vele partijgenoten, bij gebrek aan een eigen herdenking, de door de vereniging "Nederland-USSR" georganiseerde vieringen bijwoonden (zie MO 6/'72). De CPN-leden die de bijeenkomst op 8 november in Amsterdam bezochten, kregen echter wel een geheel ander menu voorgeschoteld dan bij de vereniging "Nederland-USSR" gebruikelijk is. De herdenking bestond uit een rede van "Waarheid"-hoofdredacteur J.F. WOLFF, die nadrukkelijk onderscheid maakte tussen "de grote idealen van de Oktoberrevolutie" en "de praktijken, die 55 jaar later in de Sowjet-Unie ten beste worden gegeven". Hij sprak zijn afkeuring uit over de "revisionistische misvormingen van het socialisme die bij tijd en wijle optreden" en benadrukte de autonomie van alle partijen. Positieve geluiden over de Sowjet-Unie, die nog wel te vinden waren in de discussiestukken van het 24ste CPN-congres, kwamen in het verslag van zijn rede in "De Waarheid" (dd. 10-11-1972) niet voor.

Een tweede gebeurtenis die belangrijke repercussies kan hebben voor de betrekkingen van de CPN met andere communistische partijen, is de veroordeling die in een verklaring van het Dagelijks Bestuur van de CPN, naar aanleiding van de verkiezingen in de Duitse Bondsrepubliek ("De Waarheid" dd. 22-11-1972), wordt uitgesproken over de Duitse communistische partij (DKP). Het Dagelijks Bestuur verwijt "de groepering, die zich Duitse communistische partij noemt", dat zij zich heeft geïsoleerd van de Duitse arbeidersklasse,

hetgeen blijkt uit het al sinds jaren minimale aantal stemmen bij verkiezingen. De oorzaak daarvoor ligt - volgens de verklaring - in een sectarische houding en in het ontbreken van een autonome politiek. In de verklaring wordt gesteld dat de CPN "met de genoemde groepering niets te maken heeft".

In een beschouwend artikel in "De Waarheid" (dd. 25-11-1972) en in verkiezingsredevoeringen van partijvoorzitter HOEKSTRA en van fractievoorzitter BAKKER werd het nog sterker gesteld: "... deze groepering, waarmee de CPN geen verbinding heeft en waarmee ze niets te maken heeft" en die "zich tot aanhangwagen laat maken van belangen van anderen". De verwijten jegens de DKP worden echter nauwelijks geconcretiseerd. Er wordt enkel verwezen naar de "lachwekkende" verkiezingsleuzen en naar het feit dat de DKP een weigerachtige - althans stilzwijgende - houding heeft aangenomen tegenover voorstellen van de CPN tot overleg inzake gemeenschappelijke acties bij Hoogovens en AKZO.

Het lijkt echter nauwelijks aannemelijk dat het geringe stemmental, de "lachwekkende" verkiezingsleuzen en de weigerachtige houding inzake gemeenschappelijke acties, voor de CPN-leiding voldoende reden zijn geweest om samenwerking met een naburige en tot dusver bevriende CP voor jaren onmogelijk te maken. Over het uitblijven van een DKP-reactie op het CPN-voorstel tot gemeenschappelijke acties had de CPN trouwens al eerder haar misnoegen geuit in de besloten vergaderingen met de delegatievoorzitters tijdens het 24ste partijcongres. Dat misnoegen bleek enkele maanden later geen reden om de DKP uit te sluiten van het vooroverleg, dat de CPN-leiding voorstelde te houden voordat een conferentie van CPN'en uit de EEG zou plaatsvinden (zie MO 7/8-1972).

Toch heeft de eigenlijke oorzaak van de verwijdering tussen CPN en DKP waarschijnlijk met de plannen tot het houden van een conferentie over EEG-aangelegenheden te maken. Zoals bekend (MO 7/8-1972) had de CPN-leiding zich accoord verklaard met het voorstel van de heer GU, lid van het Politiek Bureau van de CP-Frankrijk, om in oktober 1972 een conferentie te houden van de CP'en uit de vergrote EEG, als tegenhager van de conferentie van regeringsleiders die inmiddels in Parijs heeft plaatsgevonden.

De CPN-leiding heeft zelfs als het ware het initiatief overgenomen toen zij aan de CP-Frankrijk voorstelde tevoren een bijeenkomst te houden van de CPN, de CP-Frankrijk, de CP-Italië en ook de DKP, ten behoeve van een grondige voorbereiding. Inmiddels is bekend geworden dat op 6 oktober 1972 in Essen (W.Duitsland) een bijeenkomst van vertegenwoordigers van een aantal CP'en heeft plaatsgevonden. Namens de CPN werd daaraan deelgenomen door de heer A. de LE , lid van het partijbestuur van de CPN en sinds kort ook lid van de CPN-Tweede Kamer fractie. Sedert deze bijeenkomst is in CPN-kringen over een conferentie van CP'en uit de EEG niet meer gesproken; de CPN-leiding is zelfs teruggekeerd tot haar oude overtuiging dat het houden van conferenties niet de juiste methoden is om problemen op te lossen.

Het lijkt geenszins ondenkbaar dat een negatieve opstelling van de DKP, (die zich daartoe - volgens de CPN-overtuiging - natuurlijk heeft laten inspireren door CPSU of SED) tijdens de bijeenkomst in Essen de CPN-leiding tot haar overtrokken reactie op de verkiezingsresultaten van de DKP heeft gebracht.

De CPN-leiding heeft echter haar poging om de CP'en uit de EEG tot een gemeenschappelijke stellingname inzake EEG-aangelegenheden te brengen niet opgegeven. Zo is met de CP-Frankrijk een afspraak gemaakt voor een bezoek van een vertegenwoordiger van die partij aan de CPN. Wanneer tussen beide partijen overeenstemming is bereikt, zou - volgens de tactiek die de CPN-leiding heeft uitgestippeld - via bilaterale besprekingen met andere CP'en uiteindelijk een gemeenschappelijk standpunt bereikt moeten kunnen worden.

Door de continuering van het conflict met de CPSU middels de rede van de heer WOLFF tijdens de herdenking van de Oktoberrevolutie en door de onmiskenbare verwijdering tussen CPN en DKP, heeft de CPN weer een stap terug gezet op de weg die al enkele jaren leidde naar een grotere betrokkenheid bij het internationale communisme. Het is de vraag of de internationale communistische solidariteit voor de CPN nog enige aantrekkingskracht zal behouden wanneer ook de besprekingen met de CP-Frankrijk niet tot het gewenste resultaat zouden leiden.

Jubileumviering van de vereniging "Nederland-USSR"

De vereniging "Nederland-USSR" herdenkt dit jaar het feit dat zij 25 jaar geleden werd opgericht. Ter gelegenheid daarvan werd in de maanden oktober en november in vele plaatsen de gelegenheid geboden kennis te nemen van de Sowjet-cultuur, middels filmvoorstellingen, exposities en uitvoeringen door artiesten-ensembles uit de Sowjet-Unie. Het hoogtepunt van de herdenking vormde de jubileummanifestatie in de RAI te Amsterdam op 4 november 1972, waaraan door ongeveer 4000 mensen werd deelgenomen. Daarbij was ook een delegatie uit de Sowjet-Unie aanwezig. Naast twee vertegenwoordigers van Intourist-Moskou maakten van de delegatie deel uit: Mevr. N.P.O. , voorzitter van de Raad van de Unie van Sowjet-verenigingen voor Vriendschap en Culturele Betrekkingen met het Buitenland, en de heer A.D.P.O. , vice-voorzitter van de vereniging "USSR-Nederland", die in 1962 in verband met de GOLUB-affaire uit Nederland werd uitgewezen.

Van Sowjet-zijde werd veel belangstelling voor de herdenking aan de dag gelegd. De Sowjet-gasten zwaaiden in hun toespraken de vereniging alle lof toe, president PODGORNY zond een gelukwens en in de Prawda werd naar verluidt voor het eerst - aandacht aan de vereniging besteed. Hoewel het conflict tussen CPN en CPSU in dit verband wellicht een rol speelt, kwam de enige aanduiding in die richting van de voorzitter van de vereniging, de heer W.HULST, die in zijn rede gewag maakte van valse Sowjet-vrienden, die een wig trachten te drijven tussen het volk en de regering van de Sowjet-Unie.

*
*
*

Bond voor Dienstplichtigen

Congres

Een van de belangrijkste taken van het huidige Politiek Komitee van de Bond voor Dienstplichtigen is de voorbereiding van het congres, dat op 2, 3 en 4 februari 1973 zal plaatsvinden. In verband daarmee heeft het polkom een procedure opgesteld, die een maximale inbreng en besluitvorming van de zijde van de afdelingen moet garanderen.

Onder meer moeten de afdelingen in de weekenden, voorafgaande aan het congres, samenkomen om de discussiestukken door te nemen en voorstellen van commentaar en amendementen te voorzien. Bovendien is er een speciaal Congresnummer uitgekomen en heeft er op 25 november j.l. reeds een mini-congres plaatsgevonden te Utrecht.

Over de volgende punten dienen op het congres en in de periode ervoor, standpunten te worden bepaald:

1. de geschiedenis van de BVD
2. het werken in de VVDM
3. scholing
4. agitatie en propaganda
5. onderzoek (o.a. betr. de toepassing van het militaire straf- en tuchtrecht)
6. organisatie en techniek
7. de positie van de BVD in de linkse beweging
8. een structuurvoorstel (organisatie van de BVD).

Uiteraard zullen met name de punten 2 en 3, gezien de huidige ontwikkelingen binnen de krijgsmacht, diepgaand besproken worden.

De thans van de "witte" BVD vaak gehoorde kreet: "versterk de VVDM" zal wellicht, gezien de houding van de BVD tegenover de VVDM in het verleden, wat vreemd aandoen. De BVD voert voor deze (tijdelijke) "hulp" aan de VVDM echter een viertal redenen aan:

1. Een taktische reden

De door de legerleiding tegen de VVDM ondernomen acties leiden tot een hardere koers van de VVDM-leiding en afdelingen. "De VVDM is niet langer een gewillig instrument voor de legertop om het soldatenverzet onschadelijk te maken", zo wordt gezegd. "In deze controverse tussen de VVDM en de legerleiding is het van essentieel belang

de kant van de VVDM te kiezen. En wel door duidelijk te maken dat de acties van de legertop tegen de VVDM **UITEINDELIJK** gericht zijn tegen het soldatenverzet als geheel".

2. Een organisatorische reden

Een massa-organisatie van $\pm$ 30.000 leden, aldus de "witte" BVD, waarvan de activiteit in hoge mate bepaald wordt door afdelingen en hun bestuurders, dient in stand gehouden te worden. "De VVDM steunen betekent op dit moment de georganiseerde delen van de soldatenbeweging steunen".

3. Een politieke reden

De VVDM kan, in de ogen van de "witte" BVD, rijp gemaakt worden voor inschakeling in een revolutionair geheel. "Binnen de VVDM kan zich een soldatenverzet ontwikkelen dat verdergaande potenties heeft dan een reformistische politiek (welke eigen is aan de VVDM)".

4. Een strategisch-theoretische reden

Ter verduidelijking van deze reden valt de BVD terug op LENINS ideeën. "Communisten (lees nu: BVD'ers) dienen binnen de grootste bestaande massaorganisaties (lees: VVDM) te werken om op een gunstig moment de leiding van de reformistische beweging over te nemen".

Het mini-congres

In het kader van de voorbereiding op het congres is, zoals gezegd, op 25 november te Utrecht een zogenaamd "mini-congres" gehouden.

Op deze vergadering waren vertegenwoordigers van alle afdelingen uit het land aanwezig, onder wie Ben DA en Wim SC, die de vergadering leidden.

Nogmaals werd benadrukt dat de doelstelling van de "witte" BVD anti-kapitalistisch is.

Langdurig werd gediscussieerd over de werkwijze van de VVDM in de kazernes. Gesteld werd dat, wanneer een VVDM-afdelingsbestuurder niet bereid of in staat was een harde actielijn te volgen, zijn plaats ingenomen moest worden door een "witte" 'BVD'er. Men dacht dat voorkomende onwilligheid van VVDM-afdelingsbesturen om een

hardere koers te varen, te wijten zou zijn aan intellectuelen onder de bestuursleden. Daarom zou in de toekomst bijzonder gelet moeten worden op de samenstelling van de VVDM-afdelingsbesturen.

Buiten de vergadering om werd er over gesproken dat de regiovergaderingen slecht bezocht werden. Als dit zo door gaat, aldus de BVD-leiding, zou de regiovergadering geen bestaansrecht meer hebben.

*
* *

VAN VOLKSFRONT NAAR VOLKSFRONTREGERING?

Inleiding

27 juni 1972 is een historische datum voor de twee grootste linkse oppositiepartijen in Frankrijk, de communistische (CPF) en de socialistische partij (PS). Op die dag kwam het gemeenschappelijke regeringsprogramma tot stand dat de grondslag is van een politieke alliantie tussen de CPF, de PS en nu ook de Links-Radikalen, en tevens de basis voor een verhoopte linkse regering.

Een jaar of tien heeft het gekost om dat programma te bereiken. De CPF is er wel de grootste stimulator van geweest. Onophoudelijk hamerde zij op de noodzaak van een gemeenschappelijk programma. 27 juni is daarom terecht een D-day voor de CPF. Zij steekt dat niet onder stoelen of banken, zoals blijkt uit de ontwerp-resolutie voor het XXste CPF-congres van 13 - 17 december 1972.

Er is een aantal remmende factoren van invloed geweest op het proces van toenadering tussen de CPF en de PS. In eerste instantie wees de voornaamste niet-communistische linkse partij, de inmiddels opgeheven SFIO (= Section Française de l'Internationale Ouvrière), een gemeenschappelijk programma van de hand; zij wilde niet verder gaan dan een verkiezingspact met de CPF, d.w.z. een afspraak om in de tweede ronde van de verkiezingen dié kandidaat van links, hetzij communist hetzij socialist, te steunen die de beste kans maakte. Toen de socialisten eenmaal bereid waren te praten over een programma, bleken zij harde onderhandelaars, die ook de CPF tot concessies dwongen. Erg vertragend werkten de gebeurtenissen in Tsjechoslowakije vanaf zomer 1968; de socialisten stelden zich lange tijd op het standpunt dat de CPF door haar houding tegenover de Warschaupact-invasie en de daaropvolgende "normalisatie" moest bewijzen dat zij ernst wilde maken met de garanderen van de democratische vrijheden. Bovendien hadden de revolutionaire meidagen van 1968 in Frankrijk en de formatie van een nieuwe socialistische partij een remmend effect op de toenadering van communisten en socialisten tot elkaar.

Nu zou ten onrechte de indruk kunnen ontstaan dat de socialisten het hele proces slechts hebben afgeremd. Weliswaar liepen de communisten steeds voorop en zijn er ook nu nog groepen socialisten gekant tegen het programma, maar toen de congressen van de PS zich hadden

uitgesproken vóór een politiek programma met de CPF, werkten de socialisten vastberaden verder ondanks telkens oploeiende polemieken.

Vrij onverwacht was de zaak beklonken. Voor de CPF vooral is het "programme commun" een magisch begrip geworden, een soort "rode boekje".

Onmiddellijk na de oprichting van het volksfront ontbrandde de strijd voor de komende parlementsverkiezingen van februari of maart 1973 (preciese datum nog onbekend). Andere politieke partijen lieten zich niet onbetuigd, maar de eerste klap was voor de CPF en de PS. Hun programma vormt nu herhaaldelijk het onderwerp van de debatten.

Door het tot stand komen van het volksfront trad de CPF ook internationaal voor het voetlicht. Zij stuurde het gemeenschappelijke programma toe aan de CP-Japan; de CPN toonde bij de verkiezingsstrijd in Nederland grote belangstelling voor het programma; en op 20 november werd te Milaan een Italiaanse vertaling overhandigd aan de CPI.

Tien jaar ijveren voor het gemeenschappelijk programma

In het begin van de jaren zestig kwam binnen de CPF weer het verlangen op om uit het sedert 1947 bestaande politieke isolement te treden. Het XVII-de partijcongres van mei 1964 gaf de eerste duidelijke aanzet tot het op 27 juni 1972 in eerste instantie afgesloten proces naar een linkse eenheid. Hierin kan men drie fasen onderscheiden.

1e Fase: tot juli 1968

Waldeck ROUILLON, door het XVII-de partijcongres gekozen tot algemeen secretaris, hield bij die gelegenheid een krachtig pleidooi voor een eenheidsfront met de socialisten als eerste stap op weg naar het socialisme in Frankrijk. Maar dan moest de partij wel bereid zijn tot concessies, voorzover dat mogelijk was.

Met het oog op de presidentsverkiezingen van december 1965 wilde de CPF wel een SFIO-kandidaat steunen, mits er een gemeenschappelijk programma werd opgesteld. Maar voor zo'n planning op lange termijn voelde de SFIO niets: zij bewaarde nog te veel slechte herinneringen aan de CPF.

Een zekere samenwerking tussen communisten en socialisten kwam in september 1965 tot stand. De CPF bleek bereid de kandidatuur van MITTERAND voor de presidentsverkiezingen te steunen. Deze was leider

van en kandidaat namens de FGDS (=Fédération de Gauche démocrate et socialiste), een samenwerkingsverband van diverse socialistische partijen en groeperingen.

De CPF keerde zich toen tijdelijk (!) tegen de hele (ook buitenlandse) politiek van president De GAULLE, waarschijnlijk met toestemming van de CPSU.

De samenwerking van de FGDS en de CPF leverde belangrijke verkiezings-successen op.

De CPF wilde daarna deze samenwerking graag omzetten in een alliantie op basis van een programma, maar zij kreeg de Federatie niet mee. Deze werd pas weer wat toeschietelijker bij het naderen van de parlamentsverkiezingen van maart 1967. Op 21 december 1966 publiceerden de CPF en de FGDS een gezamenlijke verklaring over een - beperkt - verkiezingspact. Hoewel de CPF sprak van een politiek feit van de eerste orde - dat was ook zo, omdat haar isolement van twintig jaar was doorbroken - had de FGDS geen van de twee fundamentele eisen van de CPF ingewilligd, nl. de eis van een programma en de eis om nooit anders dan linkse kandidaten te steunen bij de verkiezingen: de FGDS behield zich het recht voor om in de tweede ronde op een niet-linkse kandidaat te stemmen als er geen kansrijke linkse kandidaat was.

Na de zeer geslaagde verkiezingen stuurde de CPF nog dringender aan op een gemeenschappelijk programma. De Federatie gaf zich toen nog maar gewonnen voor een diepgaande dialoog, die pas na een jaar uitliep op een gezamenlijke verklaring over politieke zaken. Uit deze verklaring, van 24 februari 1968, bleek duidelijk dat beide partijen met betrekking tot de binnenlandse politiek dicht bij elkaar stonden; met betrekking tot de buitenlandse politiek echter was er niet meer dan een begin van een toenadering. Wel wilden beide partners doorgaan met de dialoog.

Maar voordat zij daartoe de kans kregen, raakten zij verzeild in de revolutie van mei 1968 in Frankrijk. De CPF, die aanvankelijk de onlusten onder de studenten had veroordeeld als pro-chinese agitatie, probeerde, mede omdat zij beducht was voor de regeringsmaatregelen waarvan ook zij het slachtoffer kon worden, pas naderhand (overigens tevergeefs) vat te krijgen op de beweging. Maar slachtoffer werd zij toch, en met haar de Federatie, bij de nieuwe parlamentsverkiezingen van juni 1968, die volgens De GAULLE moesten beslissen tussen democratie en totalitair communisme. Op dat moment waren de

kansen op een eenheidsfront gelijk nul: communisten en socialisten hadden genoeg te stellen met zichzelf. De FGDS viel uiteen: MITTERAND trok zich terug en werd een van de leidende figuren van de CIR, de Conventie van Republikeinse Instellingen.

2e (Tussen) fase: juli 1968 tot oktober 1969

Een gemeenschappelijk programma bleef het grootste verlangen van de CPF. Terugblikkend op de gebeurtenissen van mei en juni 1968 klaagde zij telkens: was er maar een programma geweest ! Maar het is niet onze schuld ! Zij voelde zich het slachtoffer van de Federatie.

Eén van de oorzaken dat de vorming van een linkse eenheid bijna anderhalf jaar geen kans meer maakte, was de ontwikkeling in Tsjechoslowakije. De sterk op Moskou steunende CPF stond heel aarzelend tegenover de "Praagse lente" maar het zinde haar niet dat andere Warschaupactlanden met geweld zouden pogen de situatie in Tsjechoslowakije te "normaliseren": de verontwaardiging in Frankrijk tegen zo'n interventie zou zich immers ook keren tegen de CPF en daarmee verhinderen dat zij het doorbroken politieke isolement voorgoed te boven kon komen. Was de poging van RO in juli 1968 om gewelddadig optreden van de Sowjet-Unie te voorkomen, evenals de veroordeling van de invasie in augustus door de socialistische partners positief ontvangen als bewijs van de onafhankelijke koers van de CPF, het wantrouwen keerde spoedig terug. Vooral dat de CPF op 2 september zich verheugd toonde over het akkoord tussen de Sowjet-Unie en Tsjechoslowakije op 28 augustus, leidde tot grote verontwaardiging. De algemene secretaris van de SFIO, Guy MO , schoot uit: "Hoe kan men spreken van een akkoord als het een diktat is ! Zoiets zou HITLER nog niet hebben gedaan".

Deze houding van de socialisten bleef lange tijd ongewijzigd, ondanks veelvuldige verklaringen van de CPF om de gemoederen te bedaren. Eén van de pogingen van de CPF haar geloofwaardigheid te bewijzen was de publicatie van het "Manifest van Champigny" op 8 december 1968, de beginselverklaring over een "gevorderde democratie" en over eenheid van alle arbeiders en democratische krachten in Frankrijk. Maar het buitengewone congres van de SFIO van 20 tot 22 december 1968 sprak uit: "Na de gebeurtenissen in Praag vinden de democratisch-socialisten in de verklaringen van de CPF geen voldoende garanties

om met haar een actieprogramma voor een regering te kunnen opstellen dat hen in staat stelt gezamenlijk de macht uit te oefenen". In april 1969, na de val van de Tsjechoslowaakse partijleider Alexander DUBCEK, noemde MO de betrekkingen met de CPF moeilijker dan ooit.

Een tweede oorzaak waarom de vorming van een volksfront op de lange baan raakte, was de reorganisatie binnen de socialistische geleerden na het uiteenvallen van de Federatie. Op 4 mei 1969, de strijd om de opvolging van president De GAULLE was toen net begonnen, werd de nieuwe socialistische partij opgericht: de PS. Op haar tweede congres in juli van hetzelfde jaar sprak zij zich uit voor een links politieke koers en een "openbaar gesprek zonder toegeeflijkheid jegens de communisten". Alain SA werd algemeen secretaris van de PS; MITTERAND weigerde zich met zijn partij, de CIR, aan te sluiten, omdat hij een samengaan met de CPF eiste. (Bij de presidentsverkiezingen van juni waren socialisten en communisten er niet in geslaagd overeenstemming te bereiken over een gezamenlijke kandidaat. Hun respectieve kandidaten DE en DU behaalden in de eerste ronde slechts 5 en 21% van de stemmen en waren daardoor uitgeschakeld). Pas op het derde congres van de PS, juni 1971, sloot de CIR zich bij de PS aan. Na veel debatteren over de relatie met de CPF werd daar besloten eerst de eigen partij zo sterk mogelijk te maken om daarna besprekingen te beginnen met de CPF over de opstelling van een gemeenschappelijk regeringsprogramma. MITTERAND volgde toen SA op als algemeen secretaris.

3e Fase: oktober 1969 tot 27 juni 1972

Na de oprichting van de PS en de verloren presidentsverkiezingen van 1969 nam de CPF opnieuw het initiatief tot een gesprek. In oktober van dat jaar kwam de wending van de socialisten ten gunste van de CPF. SA verklaarde toen dat een akkoord over de kwestie Tsjechoslowaakse geen eerste vereiste was voor het openen van de besprekingen. Hij heeft die stap waarschijnlijk gezet mede onder invloed van naderende kantonale verkiezingen. Op 18 december 1969 verscheen een gezamenlijke verklaring en besloten zij te gaan praten over de fundamentele voorwaarden voor een politieke overeenkomst die erop gericht zou zijn het bestaande politieke systeem te vervangen door een nieuw regiem van economische en politieke democratie en de toegangswegen

naar het socialisme te openen. Dit betekende geenszins dat er reeds over een programma zou worden gepraat: de PS wilde hoogstens tezamen met de CPF tot een positiebepaling komen ten aanzien van concrete regeringsmaatregelen. Pas na het XIXe CPF-congres van februari 1970 werd de volgende stap gezet: oprichting van gezamenlijke werkgroepen.

Opnieuw ging er bijna een jaar overheen, niettegenstaande de aandrang van de CPF, onder leiding van de op het XIXe congres tot plaatsvervangend algemeen secretaris aangestelde Georges MA. Op 22 december 1970 kon er een "Eerste Balans" van de toen bereikte stand van zaken in de onderhandelingen opgemaakt worden. Daarin stond ook de afspraak voor verdere besprekingen die moesten leiden tot een duurzaam politiek akkoord op basis van een gemeenschappelijk programma. Zeer tot ongenoegen van de CPF lagen de onderhandelingen daarna stil, omdat de socialisten zich nog wilden beraden tijdens hun congres van juni 1971.

De CPF wendde zich toen rechtstreeks per brief tot het PS-congres. Zij achtte een gezamenlijk programma heel goed mogelijk, op één voorwaarde dat de PS wilde afzien van elke vorm van aparte samenwerking met niet-communisten. Het was weer een tegenvaller voor de CPF dat het socialistische congres pas in 1972 verder wilde gaan met de besprekingen; de socialisten hielden volgens haar helemaal geen rekening met de eind 1970 opgemaakte balans. De teleurstelling werd verbittering toen de PS de brief van de CPF beantwoordde. De PS zei weliswaar te willen voldoen aan de enige voorwaarde van de CPF, maar van haar ook een tegenprestatie te verlangen, nl. duidelijk te laten blijken dat zij wat gaf om democratische vrijheden; de CPF mocht niet blijven zwijgen over de onderdrukking in Tsjechoslowakije, zoals zij nog pas had gedaan in een gemeenschappelijk communiqué met de CPSU op 5 juli. Volgens de CPF zocht de PS alleen maar voorwendsels om de wederzijdse betrekkingen te bemoeilijken.

Toch gaf de CPF de moed niet op en vooruitlopend op het door het laatste PS-congres aangekondigde partijprogramma lanceerde zij in oktober 1971 een eigen regeringsprogramma, de politieke vertaling van het Manifest van Champigny van december 1968.

De laatste fase in de onderhandelingen tussen de CPF en de PS had in maart 1972 een snelle start. In verband echter met het voor 23 april aangekondigde referendum over de toetreding van Engeland tot

de EEG stokten de onderhandelingen tussen de CPF en de PS weer, toen zij het met elkaar niet eens konden worden over de te volgen tactiek. Vanuit hun verschillende opvattingen over de EEG onthielden de socialisten zich van stemming en stemden de communisten tegen. Daarna lagen de beide partners nog een laatste keer met elkaar overhoop: de socialisten waren gaan praten met de Radikale Partij, een in de ogen van de CPF rechtse partij. Maar de PS vroeg aan de CPF of zij dan alleen het recht bezat te streven naar een zo groot mogelijke linkse eenheid en of zij nu echt van plan was aan de regering te komen. In de beste verstandhouding werden tenslotte de overgebleven problemen voor een overeenkomst opgelost, nl. de kwestie van de omvang van de voorgenomen nationalisaties en het vraagstuk van de vrede en veiligheid in Europa.

In de vroege ochtend van 27 juni konden MA namens de CPF en MITTERAND namens de PS het gemeenschappelijk programma ondertekenen dat op 9 juli werd voorgelegd aan de respectieve nationale conferentie en nationale conventie.

Op de dag van de ratificatie van het document werd deze alliantie van CPF en PS versterkt door de Links-Radikalen onder leiding van Robert FA die zich van de Radikale Partij van J.J. SE afgescheiden hadden.

Betekenis van het gemeenschappelijk programma

Het gemeenschappelijk programma van de CPF en de PS is een actieplan voor een linkse regering in Frankrijk: de enige oplossing voor de bestaande crisissituatie, aldus de ontwerp-resolutie voor het XXe CPF-congres van 13 - 17 december 1972. Het is dus meer dan een propagandastuk voor de a.s. parlamentsverkiezingen. Het beschrijft een bijna totale herstructurering van de Franse sociale, economische en politieke verhoudingen. Het wachtwoord erin is: democratisering.

Zoals in de preambule van het programma wordt gezegd behouden de partners van het akkoord ieder hun eigen karakter. Het programma impliceert nl. geen ideologisch vergelijk. Met name de PS verdedigt haar zelfstandigheid en wijst daarom gezamenlijke propaganda-campagnes van de hand. "Communisten en socialisten zijn concurrenten op het vlak van de verkiezingen" zegt MITTERAND. CPF en PS gaan apart de verkiezingen in, maar zullen in de tweede ronde de best geplaatste linkse kandidaat steunen. De socialisten zijn nog wel akkoord gegaan met de instelling

van een permanente contactcommissie van de CPF, PS en Links-Radikalen, een commissie die onder meer belast was met de organisatie van de nationale manifestatie op 1 december te Parijs.

Aan de oorsprong van het programma ligt de overtuiging bij de CPF en de PS dat geen van beide afzonderlijk een democratische vernieuwing in Frankrijk kan realiseren. Beide moeten dus terwille van een akkoord concessies doen. De belangrijkste concessies van de CPF zijn: de aanvaarding van het principe van de machtswisseling, d.w.z. het aftreden van een volksfrontregering bij verlies van de meerderheid in het parlement; verder de aanvaarding van een beperkt aantal nationalisaties: 13 concerns in plaats van 25; het opgeven van de eis van vernietiging der bestaande voorraden kernwapens en tenslotte de bereidheid om op Europees vlak af te zien van de eis dat Frankrijk zich onmiddellijk terugtrekt uit de NAVO en te handelen binnen het kader van het Verdrag van Rome en in feite de Europese Gemeenschap te aanvaarden.

Het gemeenschappelijk programma beoogt niet de directe vestiging van het socialisme. Het directe doel is de gunstige voorwaarden scheppen voor het socialisme, de zgn. "gevorderde democratie". Socialisme, aldus de ontwerpresolutie voor het XXe CPF-congres, is een maatschappij-ordening gebaseerd op collectief bezit van de productie- en betaalmiddelen en op het democratische bestuur van de economie en de maatschappij door de arbeidersklasse.

Niet steeds wisten socialisten en communisten hun standpunten in het programma voldoende te harmoniëren, zoals in de kwestie van de machtswisseling. Als men hun gemeenschappelijk programma vergeleekt met de "Eerste balans" van 1970, dan valt op dat er twee verschillende opvattingen naast elkaar zijn blijven staan: die van de PS die zich rekenschap geeft van de mogelijkheid dat een volksfrontregering weggestemd wordt bij verkiezingen en die van de CPF die eigenlijk neerkomt op: "Wij zijn er zo zeker van dat we regeren volgens de wensen van het volk, dat we de veronderstelling van verlies van de meerderheid niet in overweging hoeven te nemen".

Met de totstandkoming van het Volksfront werd de verkiezingsstrijd ingeluid. Voor de CPF een zeer belangrijke periode, want de periode waarin getracht moet worden de volgende stap naar het socialisme te zetten: aan de regering komen. Zij is er hard tegenaan gegaan. Toen bv. in juli het Franse kabinet werd gereorganiseerd, kon

zij dat gemakkelijk uitleggen als een reactie van de regering tegen de linkse eenheid. Bijna alle discussies in andere politieke partijen over het gemeenschappelijk programma worden betiteld als anti-communistische en anti-sowjet-agitatie. Sedert een debat tussen MA en PE , algemeen secretaris van de UDR, over de socialistische landen, vormt dit een belangrijk thema voor de CPF, ook op het XXe congres. Vooral partijsecretaris Etienne FA heeft zich opgeworpen als de bestrijder van het anti-communisme en anti-sowjetisme. De CPF heeft een grote campagne in gang gezet "voor de overwinning van het programma", waarbij zij de hulp heeft van de door haar overheerste vakbond CGT. "Wij beschikken over alles om ons resoluut aan het hoofd te stellen van de strijd voor de democratie en het socialisme", aldus MA .

Het gemeenschappelijk programma wordt door de CPF gezien als een prestatie die slechts kan worden vergeleken met de oprichting van de communistische partij in 1920. In 1934 had het volksfront wel een programma, aldus politiek bureaulid R. LEI , maar dat was meer een algemene lijn. Hij zegt daarbij niet, dat het volksfront toen met tegenzin en onder zware druk van de Komintern tot stand kwam. Aan de volksfrontregering van 1936 weigerde de CPF mee te doen; en zij gaf haar ook geen volledige steun.

Het huidige volksfront gaat de CPF boven alles. Zij waakt er dan ook angstvallig voor dat het niet in gevaar komt. De CPF gaf François MITTERAND reeds indirect te verstaan dat hij misschien niet zelf anti-communistisch is maar toch voedsel geeft aan het anti-communisme, bv. toen hij eind augustus bij de Sowjetambassadeur te Parijs, AB , protesteerde tegen het anti-joodse optreden in de Sowjet-Unie. Zulk een handelwijze van de CPF, ondanks plechtige verzekeringen van partnership met de PS, wekt toch enige twijfel op: hoe staat de CPF nu werkelijk tegenover andere partijen? MA kan de twijfel niet wegnemen, als hij poogt aan te tonen, dat de CPF vanzelfsprekend andere partijen naast zich accepteert, met de drogreden dat ook in sommige socialistische landen verschillende partijen naast de CP bestaan. Zij erkennen immers allen de leidende rol van de CP.

Het volksfront dat na zo lang wikken en wegen is opgericht, lijkt alles welbeschouwd toch stevig genoeg te zijn om een stootje te kunnen verdragen. In de voorbije jaren bleek de kwestie Tsjechoslowakije

steeds minder een hindernis te zijn voor de PS om tot een akkoord met de CPF te komen; momenteel bedreigt zij nauwelijks meer de eenheid. MITTERAND is zover gekomen, dat hij de CPF niet verantwoordelijk stelt voor de gebeurtenissen in Tsjechoslowakije. De CPF kon onlangs zonder schade protesteren tegen een door de PS georganiseerde internationale conferentie over Tsjechoslowakije (25 en 26 november) als zijnde inopportuun.

Volgens MITTERAND is de sfeer in de betrekkingen tussen beide partijen erg goed. De socialisten en linksradikalen proberen overigens wel hun positie tegenover de CPF te versterken. Zij hebben intussen een unie opgericht die ook wat naam betreft sterk doet denken aan de vroegere FGDS, nl. de Union de la Gauche socialiste et démocrate (UGSD). Socialisten en linksradikalen gaan derhalve met één gemeenschappelijke lijst de verkiezingen in.

Na al het voorafgaande blijft de vraag naar de kansen op een volksfrontregering nog open. Er ligt nog een aantal maanden vóór de parlamentsverkiezingen. In eerste instantie moeten communisten en socialisten hun in 1968 verloren positie zien te heroveren, om daarna nog extra winst te maken. Een probleem dat te maken heeft met de vraag naar de afloop der verkiezingen, is of het volksfront vaste voet gekregen heeft onder het electoraat: is het akkoord niet te veel tot stand gekomen door de wil van de partijleidingen zonder dat de achterban daarvoor gereed was? Het is niet ondenkbaar dat MA met zijn luidruchtigheid probeert een zekere tegenzin bij partijleden te overstemmen.

*

* *